

Groeiend bedrijf vraagt om structuur

In ruim twintig jaar tijd groeide het bedrijf van de familie Peters van 45 koeien naar 230 koeien. Een grotere veestapel vraagt om planmatig werken, zo is inmiddels de ervaring. Met de groei veranderde ook het bouwplan, waarin bewust ruimte is vrijgemaakt voor de teelt van eiwitrijke gewassen.

TEKST JAAP VAN DER KNAAP

Je moet trouwens halverwege de stal zijn, niet in het woonhuis'. Het WhatsApp-berichtje van Boris Peters is helder: de melkveehouder uit Terhole vind je vooral tussen, of anders boven de koeien. 'Boven', want in het midden van de stal is een skybox van waaruit je goed zicht hebt op de veestapel van Boris (37), Sander (42) en hun vader Jack (70) Peters. Aan het stalontwerp is de bedrijfsontwikkeling die de

familie Peters afgelopen 22 jaar doorvoerde, duidelijk zichtbaar. In 2000 verhuisden ze de 45-koppige melkveestapel van Breda 100 kilometer verderop naar een stal op een voormalig akkerbouwbedrijf in de provincie Zeeland met 46 hectare grond. De nieuwe 4+2-rijige ligboxenstal werd gebouwd met twee melkrobots, die al snel 85 koeien molken. Via een melkmaatschap in 2005 groeide de veestapel naar 125 koeien en in 2010 werd de stal verlengd met een 0+4+0-stal en een derde robot.

BEDRIJFSPROFIEL

eigenaren	Jack, Sander en Boris Peters
melk- en kalfkoeien	239
aantal stuks jongvee	150
productie	10.752 kg melk, 4,14% vet, 3,46% eiwit
tussenkalftijd	408 dagen
grondgebruik	50 ha grasland, 50 ha maisland, 5 ha luzerne, 5,5 ha veldbonen, 2 ha voederbieten
krachtvoer	24 kg/100 kg melk

Terhole

aangehouden om te kunnen groeien', licht Sander toe. Inmiddels is het bedrijf in de situatie beland dat de helft van de veestapel met Belgisch witblauw wordt geïnsemineerd. 'We zijn strenger aan het selecteren', zo stelt Boris, die de cijfers erbij heeft gepakt. 'Op dit moment zijn er naast de 239 melk- en kalfkoeien ongeveer 150 stuks jongvee. We willen toewerken naar een vervangingspercentage van 25 procent, zodat we minder jongvee en meer koeien kunnen houden. Vorig jaar zaten we op 27 procent, we zijn op de goede weg.'

Zelf meer eiwit telen

Cijfers en kengetallen geven de familie Peters houvast bij het nemen van beslissingen. 'Tegen de stroom in zijn afgelopen jaar onze voerkosten gedaald', zo noemt Sander als voorbeeld. 'We molken al een aantal jaren rond de 11.000 kg melk per koe, maar we zagen de krachtvoerkosten oplopen. We hebben toen een Excel-file gemaakt waarin we het rantsoen koppelen aan de melkleveranties bij FrieslandCampina. De gevolgen van wat er dagelijks in de voermengwagen gaat en wat dat aan melk oplevert, krijg je daardoor beter in beeld. We sturen nu veel meer op melkgift en op ureum.' Het resultaat mag er zijn: vorig jaar daalde de krachtvoergift van 27 kg per 100 kg melk naar 24 kg.

Sander toont een andere uitgewerkte rekensom. 'We hebben een aantal jaren ervaring met de teelt van veldbonen. Met een opbrengst van rond de 5 ton per hectare bespaarden we afgelopen jaar 15,6 cent per koe per dag door een deel van de soja, gerst en raap door veldbonen te vervangen. Met de huidige krachtvoerprijzen zal dat meer zijn, dus we hebben ze opnieuw gezaaid.' Afgelopen winter zat er in het melkveerantsoen per koe

De plaats voor de vierde robot was al gereserveerd voor het quotumloze tijdperk. Ook ligboxen en plaatsen aan het voerhek waren er genoeg. 'Een dure inschattingfout', zo vertelt Sander over het idee om via eigen jongvee-opfok langzaam de stal vol te krijgen. 'Dat we in één keer de extra bouwkosten voor lief namen, was goed doordacht. Maar achteraf gezien hadden we meteen de stal vol moeten zetten via vee-aankoop. We waren helemaal klaar om te gaan groeien, maar in juli 2015 staken de fosfaatrechten een spaak in het wiel.'

Blijven doorgroeien

Er kan inmiddels met een voorzichtige glimlach worden teruggekeken naar de 'inschattingfout', omdat de stal met de huidige 226 koeien aan de melk en de vierde robot toch vol is geraakt. 'We zijn blijven doorgroeien en hebben op de juiste momenten extra fosfaatrechten gekocht. In 2019 hebben we nog een flinke groeispriem gemaakt door een veestapel uit Duitsland met 50 dieren over te nemen. Ook hebben we altijd voldoende jongvee

▲
De zelfrijdende voermengwagen is 15 jaar oud en verbruikt jaarlijks 13.000 liter diesel

gemiddeld 1,7 kg geplette, inkuilde en aangezuurde veldbonen. 'Je moet veldbonen akkerbouwmatig telen, het is lastiger dan mais', zo is de ervaring. Komend jaar wordt er 5,5 hectare geteeld, omdat veldbonen een deel van de aankoop van sojaschroot kunnen vervangen. 'We vinden het belangrijk om zo veel mogelijk zelfvoorzienend te zijn, zowel in ruwvoer als in krachtvoer', vertelt Sander. 'Dit jaar telen we daarom voor het eerst twee hectare voederbieten en we hebben al een paar jaar ervaring met luzerne.' Over de ervaringen met de vijf hectare luzerne zijn de broers erg enthousiast. 'In de droge jaren bleef het maar doorgroeien, we haalden er een snede extra af ten opzicht van gras', aldus Boris. Vorig jaar lukte dat echter niet. 'In een nat jaar heeft luzerne die voordelen niet. Vorig jaar kwamen we niet verder dan drie snedes.'

Bewust geen derogatie

De familie Peters past kalendermaaien toe: elke vier weken wordt het gras gemaaid. 'Dat zorgt voor een hoge opbrengst en het werk is goed te plannen. In de week dat het maaien gepland staat, zoeken we naar het beste inkuilmoment', zo legt Boris uit. Afgelopen jaar bleek het vaste ritme succesvol. 'Op het moment dat de loonwerker hier in de buurt klaar was met de verlate eerste snede, maaiden wij alweer de tweede snede.'

De teelt van alternatieve gewassen, naast mais en gras, is weldoordacht. 'Het voeren van sojaschroot ligt onder een vergrootglas. Wie weet, wordt het in de toekomst steeds meer aan banden gelegd. Daar willen we op voor-

sorteren door nu al ervaring op te doen met eigen eiwitbronnen', aldus Sander. Daar is binnen het bouwplan ook ruimte voor: afgelopen jaren hebben ze bewust niet deelgenomen aan derogatie. 'Derogatie is een gunst van de EU, maar zeker geen recht', zo vertelt Sander stellig. 'In 2018 was het ook onzeker of Nederland derogatie zou krijgen. We hebben genoeg aan 50 hectare grasland en door niet mee te doen met derogatie kunnen we nu andere teelten toepassen en ook gronden ruilen met akkerbouwers. Zeker met de huidige krachtvoerprijzen is zelf eiwit telen nog interessanter geworden.' Daartegenover staat wel dat er afgelopen jaar ruim 5000 kubieke meter mest moest worden afgevoerd. 'Dat is best jammer, omdat je mest kwijtraakt. Doordat we in een akkerbouwgebied zitten en we de mest zelf wegbrengen, blijven de kosten beperkt.'

Niet alleen de mestaanwending nemen de broers voor eigen rekening. 'We doen nagenoeg alles zelf, we hebben geen hekel aan machinewerk. Maar als je investeert in een machine, moet je niet alsnog de loonwerker inschakelen, anders maak je dubbele kosten', zo is Sander stellig. 'Alles wat hier wielen heeft, moet ook rijden.'

Miniput voor droogzetten

Vader Jack maakt met de zelfrijdende voermengwagen dagelijks een basisrantsoen klaar, dat bestaat uit tweede mais en eenderde gras. Ook bierbostel en luzerne zitten in het basisrantsoen, dat goed is voor 28 kg melk per koe per dag. De veldbonen zijn inmiddels op. Aanvullend krachtvoer wordt in de vier robots gevoerd.

Alle koeien krijgen hetzelfde rantsoen, al is er wel een vaarzensgroep. 'Voor vaarzen geeft het meer rust als ze niet hoeven te concurreren met oudere koeien. Maar het is ook vooral praktisch: de vaarzen zitten in de oudere stal, waar de boxafmetingen wat kleiner zijn', zo legt Boris uit.

De speciale vaarzensgroep is mogelijk dankzij de omvang van het bedrijf, maar het managen van steeds meer koeien moet je volgens de broers niet onderschatten. 'Als je groeit van 120 naar 180 koeien, moet je structuur aanbrengen. Werkzaamheden kunnen niet meer spontaan, dat hebben we echt moeten leren', aldus Boris. Hij somt het rijtje wekelijkse werkzaamheden op: maandag worden koeien bekapt, dinsdag worden de uiers extra gecontroleerd, donderdag komt de veearts en vrijdag is het moment van koeien droogzetten.

Het droogzetten gebeurt in een zelf ontworpen miniput, die pal naast de klauwbekapbox in de vloer is gemaakt. Koeien die droog moeten, worden in de bekapbox geplaatst en vastgezet. Dat zorgt voor een veilige werksituatie. 'In de meeste stalontwerpen was vroeger wel aandacht voor robot en koeverkeer, maar nauwelijks voor goede selectieruimtes. Tochtige koeien, zieke koeien en afkalkoeien delen vaak dezelfde ruimte. Ook over een plaats om koeien droog te zetten was vaak helemaal niet nagedacht. In deze put kan ik veilig werken.'

Korte tussenkalftijd niet heilig

Over koeien droogzetten en inseminatiebeleid hebben de broers een duidelijke visie. 'We insemineren geen koeien die meer dan 50 kg melk geven of vaarzen met een productie boven de 40 kg die minder dan 100 dagen in lactatie zijn. Ons inseminatiegetal was met 3,1 inseminaties per koe hoog en dat is nu gedaald naar 2,1. Bovendien moesten we koeien soms droogzetten, terwijl ze nog meer dan 25 kg melk gaven. We zijn daarom gewoon gestopt met die eerste, vroege inseminaties, waarvan koeien toch maar slecht drachtig worden', zo verduidelijkt Boris. 'Een korte tussenkalftijd is voor ons niet heilig.' De meeste gezondheidsproblemen krijgen koeien rondom afkalven en juist het voorkomen van problemen is belangrijk als je veel liters melk per arbeidskracht wilt produceren, stellen de broers.

Op dit moment ligt de tussenkalftijd op 408 dagen bij een rollend jaargemiddelde van 10.752 kg melk met 4,14% vet en 3,46% eiwit. 'De gehalten mogen nog wel wat hoger. Daarom staat naast de extra aandacht voor beenwerk ook het verhogen van de gehalten in het fokdoel. We willen met koeien die oud kunnen worden, ons geld verdienen.'

Doordachte keuzes

Kritisch zijn ze op de levensproductie bij afvoer, die momenteel stopt op iets meer dan 30.000 kg melk en omhoog moet, maar terecht wijzen ze trots op de zes honderdtonners die tot nu toe werden gefokt. 'We zijn een melkveebedrijf, geen fokveebedrijf', zo duidt Sander de aandacht die ze besteden aan fokkerij.

Komende periode willen Sander en Boris het bedrijf overnemen van hun ouders Jack en Lisette. Ook is er bewust ruimte in de week ingepland voor de jonge gezinnen: de partners van zowel Sander als Boris werken buitenshuis. 'Er is meer dan alleen werken', aldus Boris.

Vader Jack voert nog dagelijks de koeien, maar de vijf-

tien jaar oude zelfrijdende voermengwagen raakt langzaamaan versleten. Er wordt nagedacht over automatisch voeren, waarbij inmiddels ook hoge dieselprijzen meespelen in de afweging. 'De voermengwagen verbruikt jaarlijks 13.000 liter diesel', zo rekt Sander voor. 'Als je elektrisch kunt voeren, eventueel met eigen opgewekte stroom, dan bespaar je zowel op arbeid als op brandstof.'

Meer energie opwekken – het bedrijf is nu voor 60 procent zelfvoorzienend via zonnestroom – starten met zomerstalvoeren en naast de droge koeien ook het melkvee gaan weiden. Er zijn nog plannen genoeg. 'We hebben nog veel ideeën waarover we vooraf uitgebreid met elkaar van gedachten wisselen. We nemen de grote beslissingen echt op basis van goede argumenten.' Sander schiet in de lach. 'Soms discussiëren we misschien iets te lang, maar je merkt dat we elkaar goed aanvullen in onze ideeën. Hier gebeurt weinig wat niet doordacht is en waar we niet met z'n allen volledig achterstaan.' |

▲
Voor het droogzetten van de koeien is een speciale miniput gemaakt naast de bekapbox

Extra foto's online

Meer beelden van de stalindeling en de huisvesting van koeien en kalveren zijn te vinden op de website van Veeteelt

▶ Fotoserie op veeteelt.nl